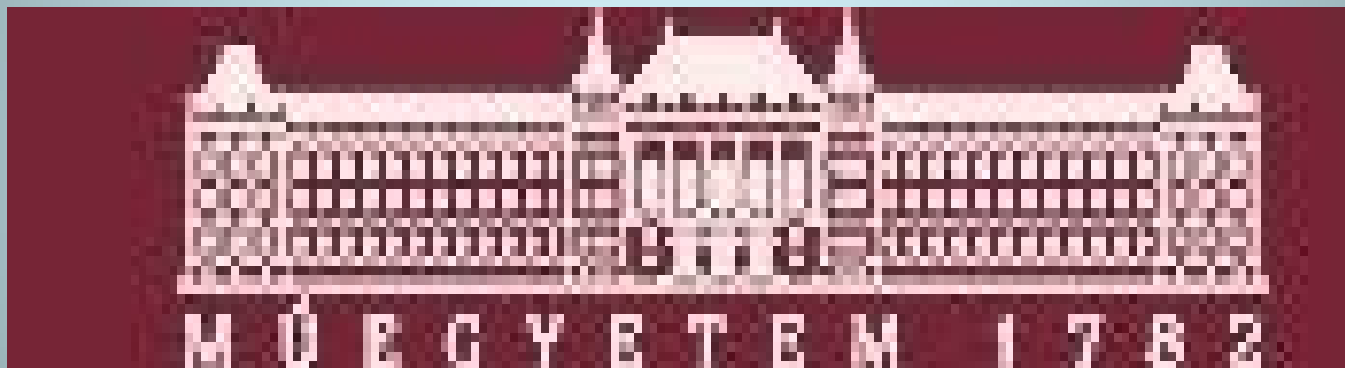

Földi lézerszkennelés alkalmazhatósági vizsgálata mikrodomborzati felszínmodellezésre

szerző: Joó Péter

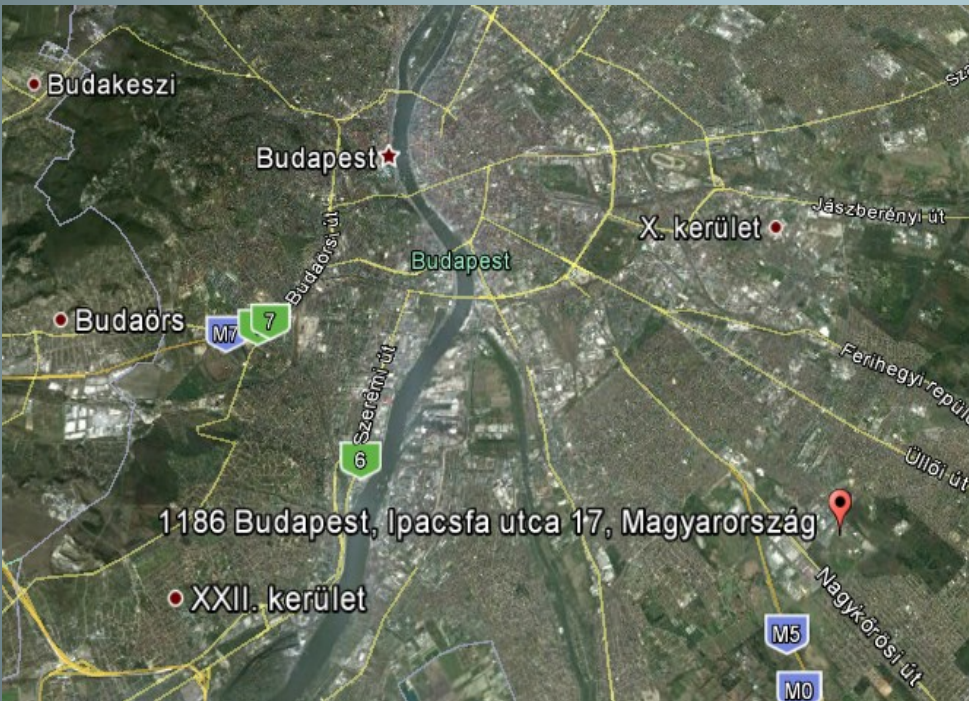
konzulens: dr. Takács Bence

dr. Lovas Tamás

Célterület: FTSZV. Telephelye

(Fővárosi Településtisztasági, és Környezetvédelmi kft)

Esetünkben használt lézerszkennер

Labormérések

- Kilépési pont meghatározása

Lézerszkennő mérési paramétere

- Felbontás (mm/10m)
- Pontosság

Resolution	Quality	Speed (kpt/sec)	Noise Compression	Net Scan Time (full scan)	pt/360°	Eye safety distance [m]	
						Focus 3D 20/120	
						axial	radial
1/1	1x	976	-	0:14:19	40,960	6.50	3.25
1/1	2x	488	-	0:28:38	40,960	10.61	5.61
1/1	3x	244	-	0:57:16	40,960	16.56	8.68
1/1	4x	122	-	1:54:32	40,960	23.98	11.66
1/2	1x	976	-	0:03:35	20,480	3.91	1.63
1/2	2x	488	-	0:07:09	20,480	6.50	2.83
1/2	3x	244	-	0:14:19	20,480	10.61	4.55
1/2	4x	122	-	0:28:38	20,480	16.56	6.33
1/2	6x	122	2x	1:54:32	20,480	23.98	11.66
1/4	1x	976	-	0:00:54	10,240	2.34	0.82
1/4	2x	488	-	0:01:47	10,240	3.91	1.42
1/4	3x	244	-	0:03:35	10,240	6.50	2.30
1/4	4x	122	-	0:07:09	10,240	10.61	3.24
1/4	6x	122	2x	0:28:38	10,240	16.56	6.33
1/4	8x	122	4x	1:54:32	10,240	23.98	11.66
1/5	2x	488	-	0:01:09	8,192	3.31	1.13
1/5	3x	244	-	0:02:17	8,192	5.53	1.85
1/5	4x	122	-	0:04:35	8,192	9.09	2.60
1/5	6x	122	2x	0:18:20	8,192	16.6	6.4
1/8	2x	488	-	0:00:27	5,120	2.33	0.71
1/8	3x	244	-	0:00:54	5,120	3.91	1.16

Illesztőgömbök

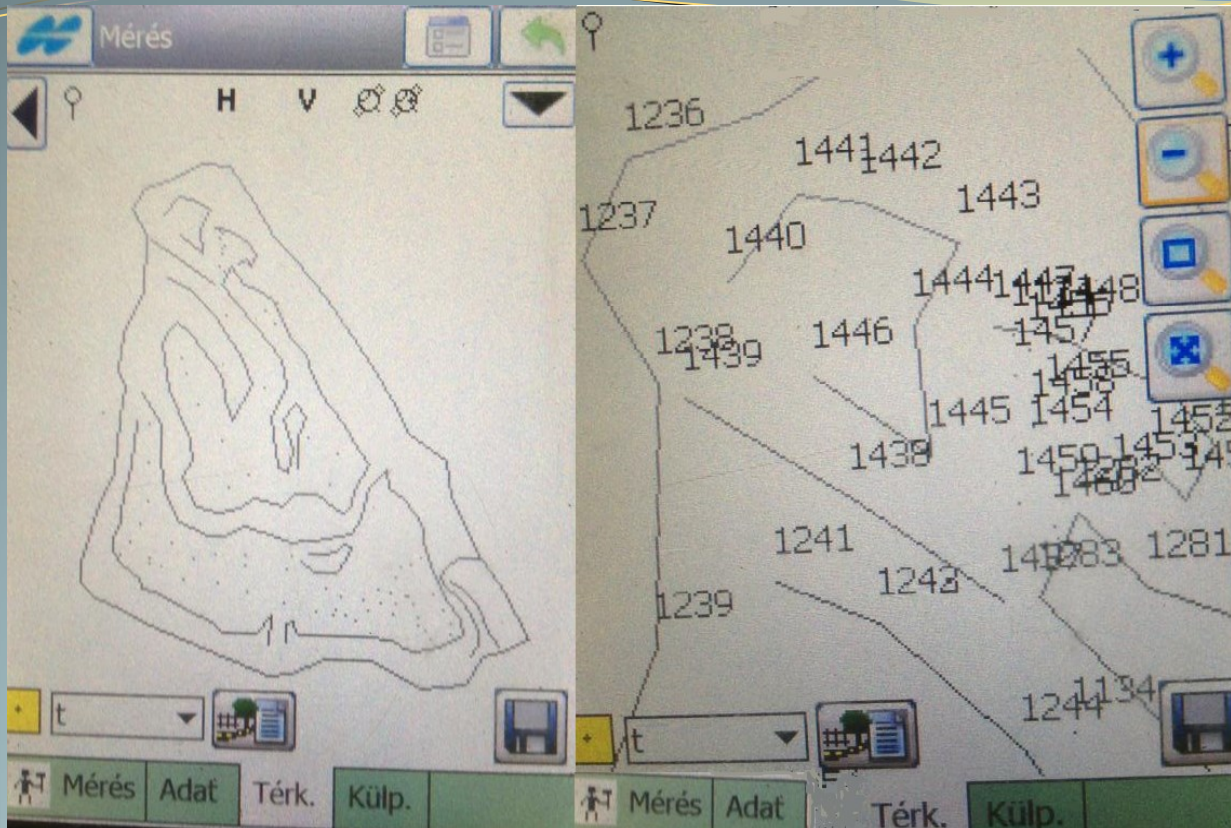
- 7cm sugarú fehér gömb
- Terepen használt jelmagassága 17 cm

Mérések

- Műszerek szerinti csoportosítás
 - RTK GPS
 - Lézerszkenner
- Mérések szerinti csoportosítás
 - Összekapcsolt pontfelhők
 - Transzformáció álláspontonként

RTK mérések leírása

Mérések összegzése

terepi munka	kb. 2 óra
létrehozott nyers adatmennyiség	300Kb
mért pontok száma	272
lehatárolt terület nagysága	4714.5 m ²

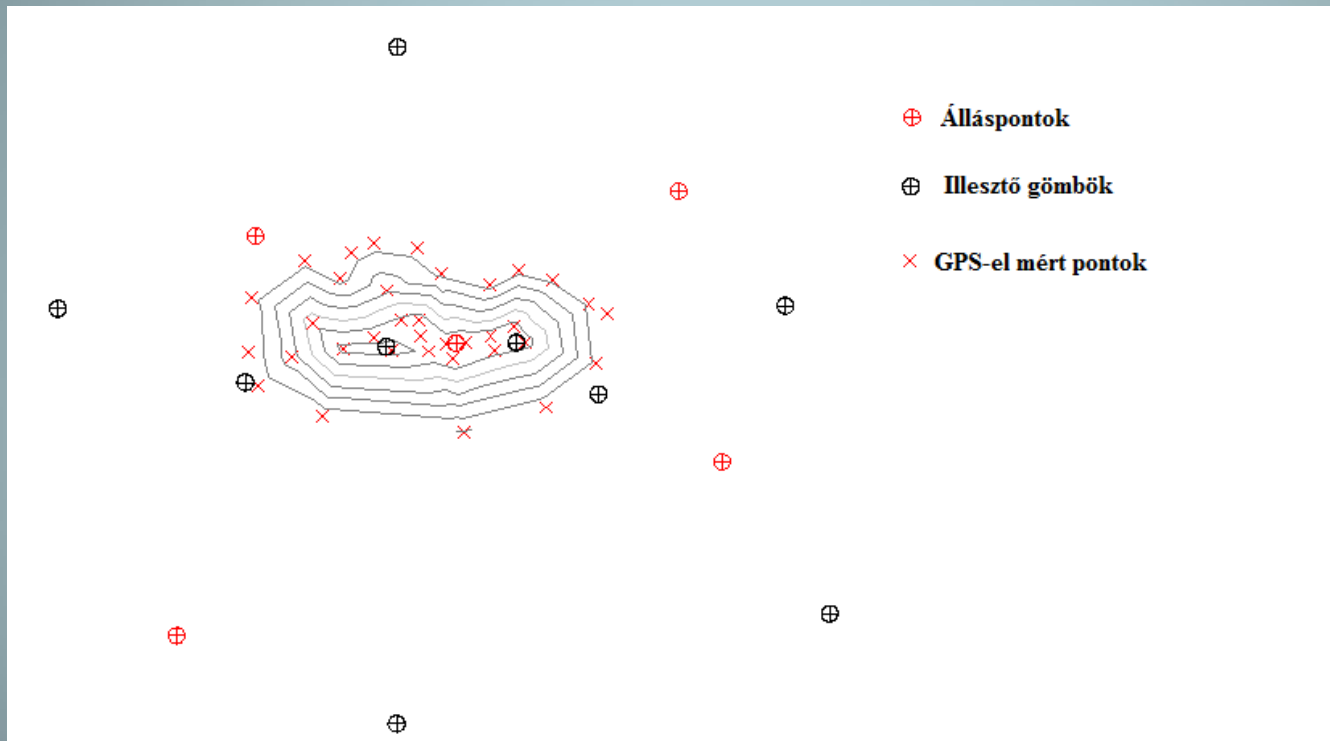
Lézerszkennéssel végzett mérések

- Összekapcsolt pontfelhők
- Álláspontonkénti transzformáció

Próbadepónia mérése

- Illesztőpontok megfelelő elhelyezése (pontfelhők kapcsolásához)
- Illesztőpontok mérése mérőállomással

Problémák

Gömbillesztés (felbontás kérdése)

Nagy adattartalom kis területre – lassú feldolgozás

Illesztőgömbök nehézkes elhelyezése

Tényleges munkaterület felmérése

- Nincs szükség kapcsolásra (álláspontonkénti transzformáció)
- Gömbök (illesztőpontok) mérése GPS-szel (3/álláspont)

Mérések összegzése

terepi munka	12 óra
megmért pontok száma	$4.2 \cdot 10^9$
létrehozott nyers adatmennyiség	37 Gb
megmért pontokból generált rácsponatok száma	4726
álláspontok száma	15

Álláspontonkénti transzformáció előnyei

- Gömbök könnyebb elhelyezése a terepen
- 3 gömböt elég látnia a műszernek
- Egy állománnyal könnyebb dolgozni a mérete miatt.

Álláspont	Látható gömbök	Egyéb
1123 (1,460m)	1124	
	1125	
	1126	

Lézerszkennelés adatainak feldolgozása

- Gömbillesztés
- Szűrések
- Transzformáció
- Exportálás

Gömbillesztés, és szűrés

- Gömbillesztés:

automatikus gömbkeresés

manuális (adatok, elnevezés, osztályozás)

- Szűrés

adatcsökkentésre próbáltuk használni

Transzformáció

- Ismert álláspont és gömbkoordináták (illesztőpontok)
- Irányszögek és azok különbségeinek számítása GPS és lézerszkenner adatai alapján (tájékozási szög)
- Lépések: 1. álláspont eltolása vízszintesen és magasságilag
2. Tájékozása a kiszámított tájékozási

álláspont- irányzott pont	irányszögek Faro (fok)	irányszögek GPS (fok)	távolságok GPS (m)	tájékozási szög (fok)	lineáris eltérés (m)	magasság eltérések (m)
1100-1101	102.4625	105.0446	7.636	-2.5820	-0.015	-0,02
1100-1102	127.8396	130.6621	35.543	-2.8225	0.078	-0,01
1100-1103	147.4483	150.1328	17.438	-2.6845	-0.004	-0,01
				-2.6963		

Exportálás

```
660118.05690000 230841.12100000 123.06440000 213 213 213
660120.41200000 230841.79400000 123.18620000 217 217 217
660122.22500000 230841.72120000 123.26220000 212 212 212
```

- XYZ formátumba (végére 76GB)
- Koordinátákat, és intenzitásértékeket tartalmazza
- Problémák:
 - Túl nagy élesség (nagy fölös adatmennyiség)
 - Intenzitásértékek esetünkben nem kellettek
- Előnyök
 - Könnyen felhasználható további feldolgozásra
 - Adatcsökkentés lehetősége (nem használtuk)

További feldolgozások és elemzések

- Grid létrehozása
- Elemzése QGIS-ben

Grid létrehozása

```
f
    y=$1
    x=$2
    z=$3

# index
    i=sprintf("%6.0f %6.0f", y, x)

# rácsmezőre eső pontok száma
    n[i]++

# szórás rekurzív összefüggéssel
    T[i]=T[i]+(n[i]-1)/n[i]*(x-atlag[i])*(x-atlag[i])
    if (n[i]>1) szoras[i]=sqrt(T[i]/(n[i]-1))
    else szoras[i] = 0

# számtani középérték rekurzív összefüggéssel
    atlag[i]=atlag[i]+1/n[i]*(x-atlag[i])

# legnagyobb és legkisebb magasság
    if (z > zmax[i]) zmax[i]=z
    if (n[i] == 1) zmin[i]=z
    if (z < zmin[i]) zmin[i]=z
}
END {
    for (i in n) {
        printf("%6s %6s ", substr(i,1,6), substr(i,8,6))
        printf("%6.2f %6d %8.2f ", atlag[i], n[i], szoras[i])
        printf("%10.2f\n", zmax[i]- zmin[i])
    }
}
```

Matematikai háttér

- Rekurzív átlagszámítás
- Jó, mert soronként olvassa be az adatokat

rekurzív átlagszámítás		
adatok	átlag	képlet
2	2	$0+1/1*(2-0)$
4	3	$2+1/2*(4-2)$
6	4	$3+1/3*(6-3)$
8	5	$4+1/4*(8-4)$
10	6	$5+1/5*(10-5)$
12	7	$6+1/6*(12-6)$
14	8	$7+1/7*(14-7)$

Matematikai háttér

- Rekurzív szórás

rekurzív szórás számítás				
adatok	Ti képlettel	Ti értékkel	szórás képlettel	szórás értékkel
2	0	0.00	0	0.00
4	$0+(2-1)/2*(4-2)^2$	2.00	$\text{GYÖK}(2/2-1)$	1.41
6	$2+(3-1)/3*(6-3)^2$	8.00	$\text{GYÖK}(8/3-1)$	2.00
8	$8+(4-1)/4*(8-4)^2$	20.00	$\text{GYÖK}(20/4-1)$	2.58
10	$20+(5-1)/5*(10-5)^2$	40.00	$\text{GYÖK}(40/5-1)$	3.16
12	$40+(6-1)/6*(12-6)^2$	70.00	$\text{GYÖK}(70/6-1)$	3.74
14	$70+(7-1)/7*(14-7)^2$	112.00	$\text{GYÖK}(112/7-1)$	4.32

Grid összefűzése

- Átlagos magasság elemszám szerint súlyozva
- Szórás elemszámok négyzetével súlyozva

```
{
    y=$1
    x=$2
# index
    i=sprintf("%6.0f %6.0f", y, x)

# aktuális sorból beolvasott értékek
    m = $3      # átlag magasság
    n = $4      # elemszám
    s = $5      # szórás

# aktuális érték és korábbi érték összefűzése
    szoras[i]=elemszam[i]*elemszam[i]*szoras[i]*szoras[i]+n*n*s*s
    szoras[i]=sqrt(szoras[i] / (elemszam[i]+n) / (elemszam[i]+n))
    atlag[i]=(atalag[i]*elemszam[i]+m*n) / (elemszam[i]+n)
    elemszam[i]=elemszam[i]+n
} END {
    for (i in atlag) if (elemszam[i]>10) {
        printf("%6s %6s ", substr(i,1,6), substr(i,8,6))
        printf("%10.2f %8d %10.2f\n", atlag[i], elemszam[i], szoras[i])
    }
}
```

Elemzések QGIS-ben

- Kontúr alapján vágás, majd
- Pontok megjelenítése
- Elemszámok megjelenítése
- Szórásértékek megjelenítése
- Magassági adatok megjelenítése
- Szintvonalak megjelenítése

Pontok megjelenítése

Quantum GIS 1.8.0-Lisboa - ujra

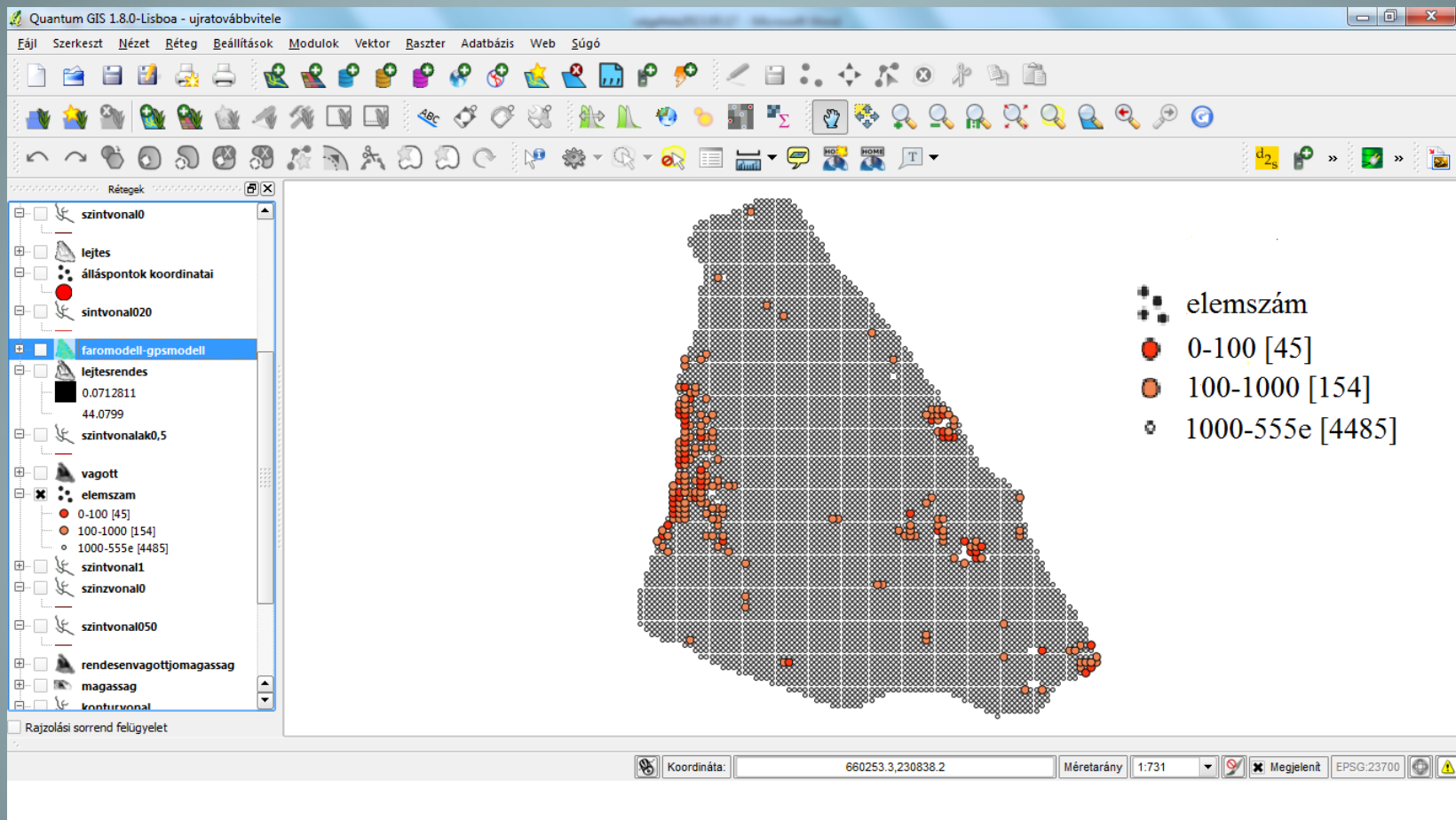
Fájl Szerkeszt Nézet Réteg Beállítások Modulok Vektor Raster Adatbázis Web Súlyó

álláspontok koordinatai
középhiba
0.0000 - 0.0900
0.0900 - 0.1800
0.1800 - 0.6300
lejtés
álláspontok koordinatai
konturvonal
201303081115grid
201303081109grid
201303081121grid
sintvonal020
vagott
elemszam
0-100 [45]
100-1000 [154]
1000-555e [4485]
magassag
konturfelulet
grid

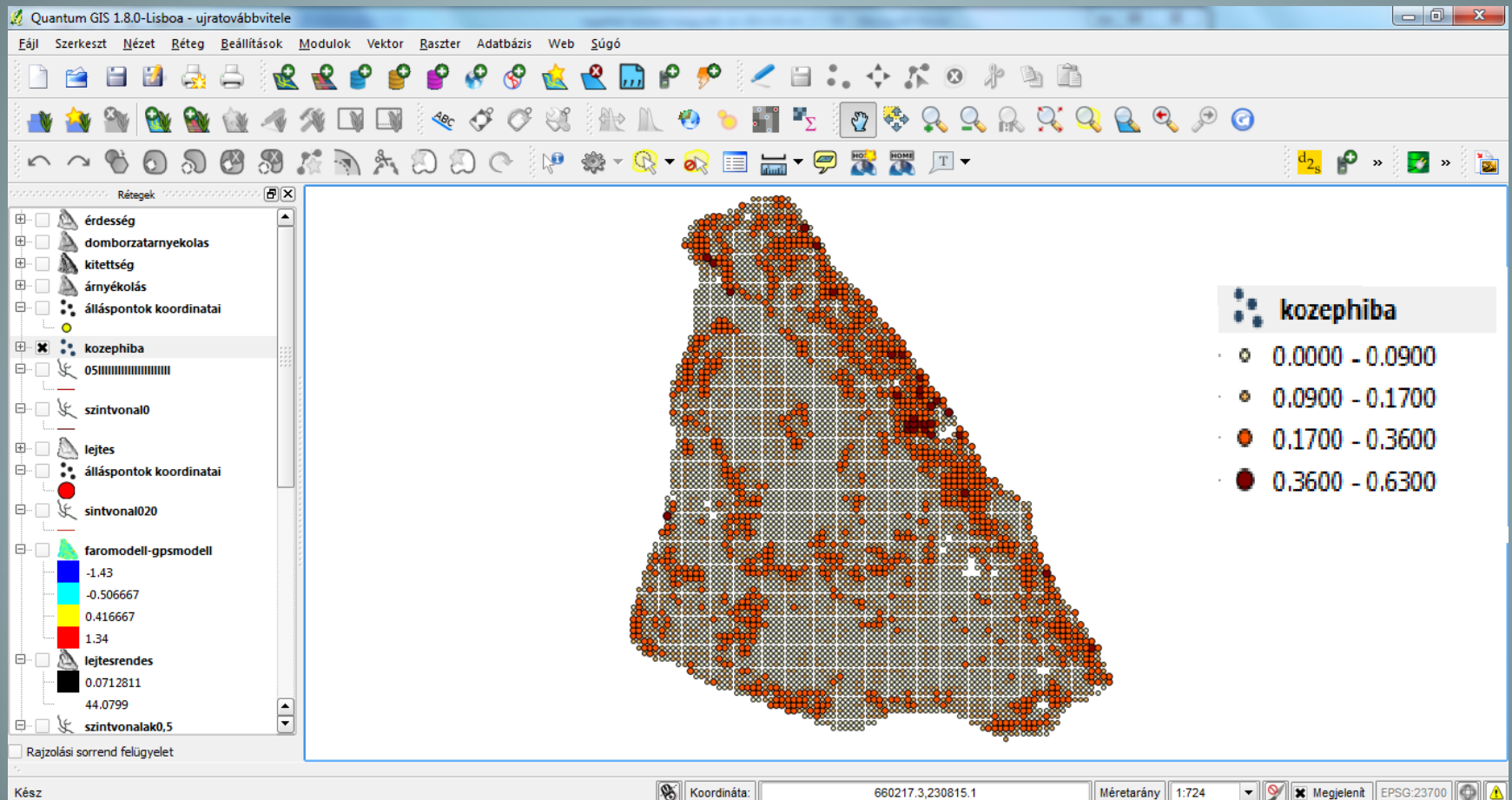
Rajzolási sorrend felügyelet

Koordináta: 660211.4,230830.2 Méretarány: 1:724 Megjelenít: EPSG:23700

Elemszámok megjelenítése

Szórásértékek megjelenítése

Magassági adatok megjelenítése

The screenshot displays the Quantum GIS 1.8.0 interface. The main window shows a 3D elevation map of a terrain. The layer list on the left includes the following layers:

- álláspontok koordinatai
- kozephiba
 - 0.0000 - 0.0900
 - 0.0900 - 0.1700
 - 0.1700 - 0.3600
 - 0.3600 - 0.6300
- szintvonal0
- lejtés
- álláspontok koordinatai
- sintvonal020
- vagott** (selected)
- elemszam
- szintvonal1
- szintvonal0
- szintvonal050
- magassag
- konturvonal
- ujravagva
- konturfelulet
- grid

The status bar at the bottom shows the following information:

- Projekt mentés: C:/Users/kelc0a/bme/8.félév/diploma munka/lézerscanner mérések eredményei, és általa készített modelle
- Koordináta: 660156.5,230809.0
- Méretarány: 1:724
- Megjelenít: EPSG:23700

Szintvonalak megjelenítése

The screenshot displays the Quantum GIS 1.8.0 interface. The title bar reads "Quantum GIS 1.8.0-Lisboa - újratöbbsvitele". The menu bar includes "Fájl", "Szerkeszt", "Nézet", "Réteg", "Beállítások", "Modulok", "Vektor", "Raszter", "Adatbázis", "Web", and "Súgó". The toolbar contains various icons for file operations, editing, navigation, and analysis. The "Rétegek" (Layers) panel on the left lists several layers, with "szintvonalak0,5" selected and highlighted in blue. Other layers include "álláspontok koordinatai", "kozephiba", "05", "szintvonal0", "lejtés", "álláspontok koordinatai", "szintvonal020", "vagott", "elemszam", "szintvonal1", "szintvonal0", "szintvonal050", "rendesenvagottjomagassag", "magassag", "konturvonal", and "ujravagva". The main map area shows a topographic map with red contour lines. The status bar at the bottom indicates the coordinate "660237.6,230808.9", a scale of "1:719", and the projection "EPSG:23700".

Rétegek

- álláspontok koordinatai
- kozephiba
 - 0.0000 - 0.0900
 - 0.0900 - 0.1700
 - 0.1700 - 0.3600
 - 0.3600 - 0.6300
- 05
- szintvonal0
- lejtés
- álláspontok koordinatai
- szintvonal020
- szintvonalak0,5**
- vagott
- elemszam
- szintvonal1
- szintvonal0
- szintvonal050
- rendesenvagottjomagassag
- magassag
- konturvonal
- ujravagva

Rajzolási sorrend felügyelet

Koordináta: 660237.6,230808.9 Méretarány: 1:719 Megjelenít: EPSG:23700

Terepmodellek létrehozása geoeasy-ben

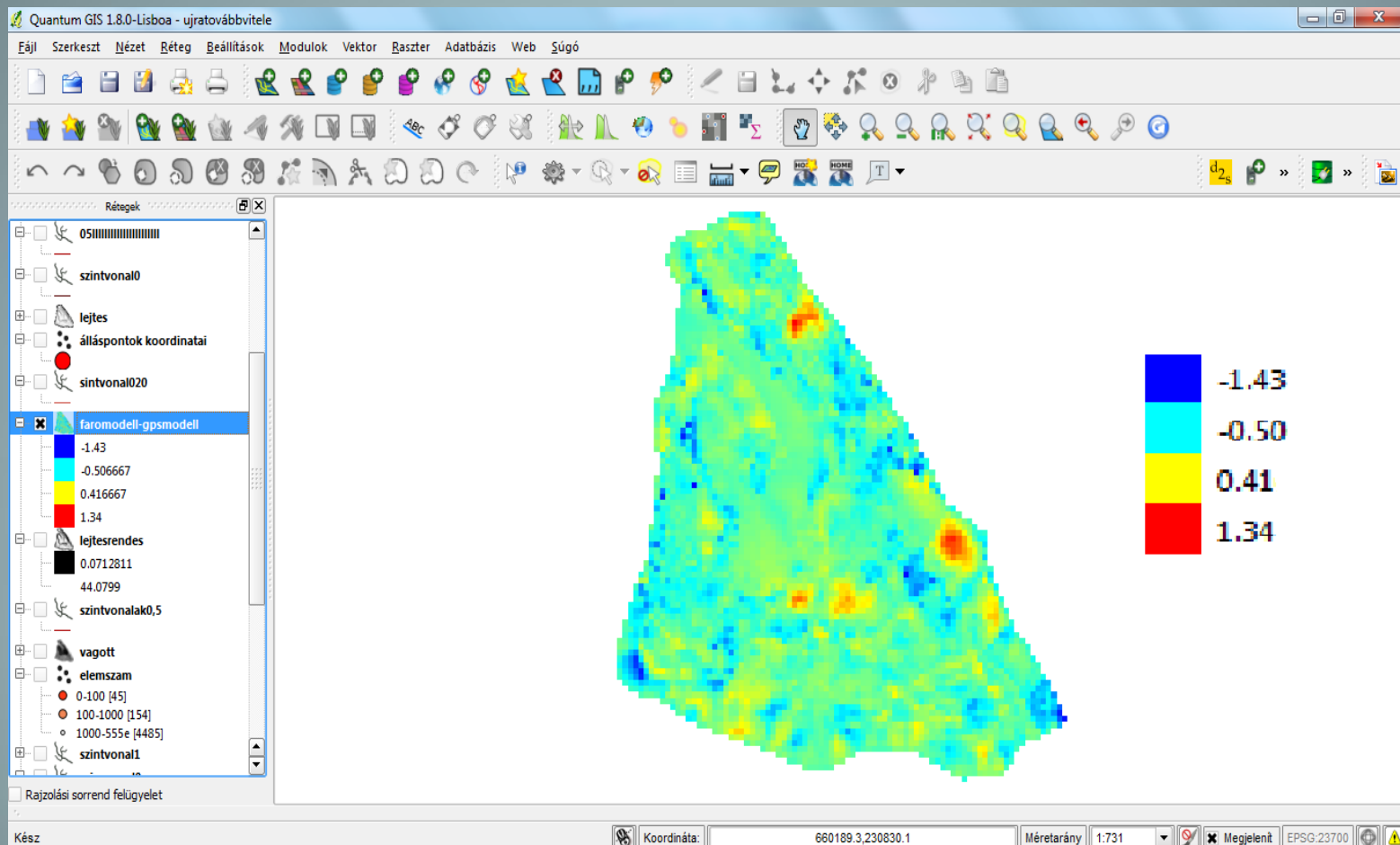
- Létrehozás (GPS, lézerszkenner, alapfelület)
- GPS (14760,8 m³),
- két felület közötti különbség (14793,9 m³)
- Lézerszkenner (15242,7 m³)
- Két felület közötti különbség (15202,9 m³)

Terepmodellek összehasonlítása

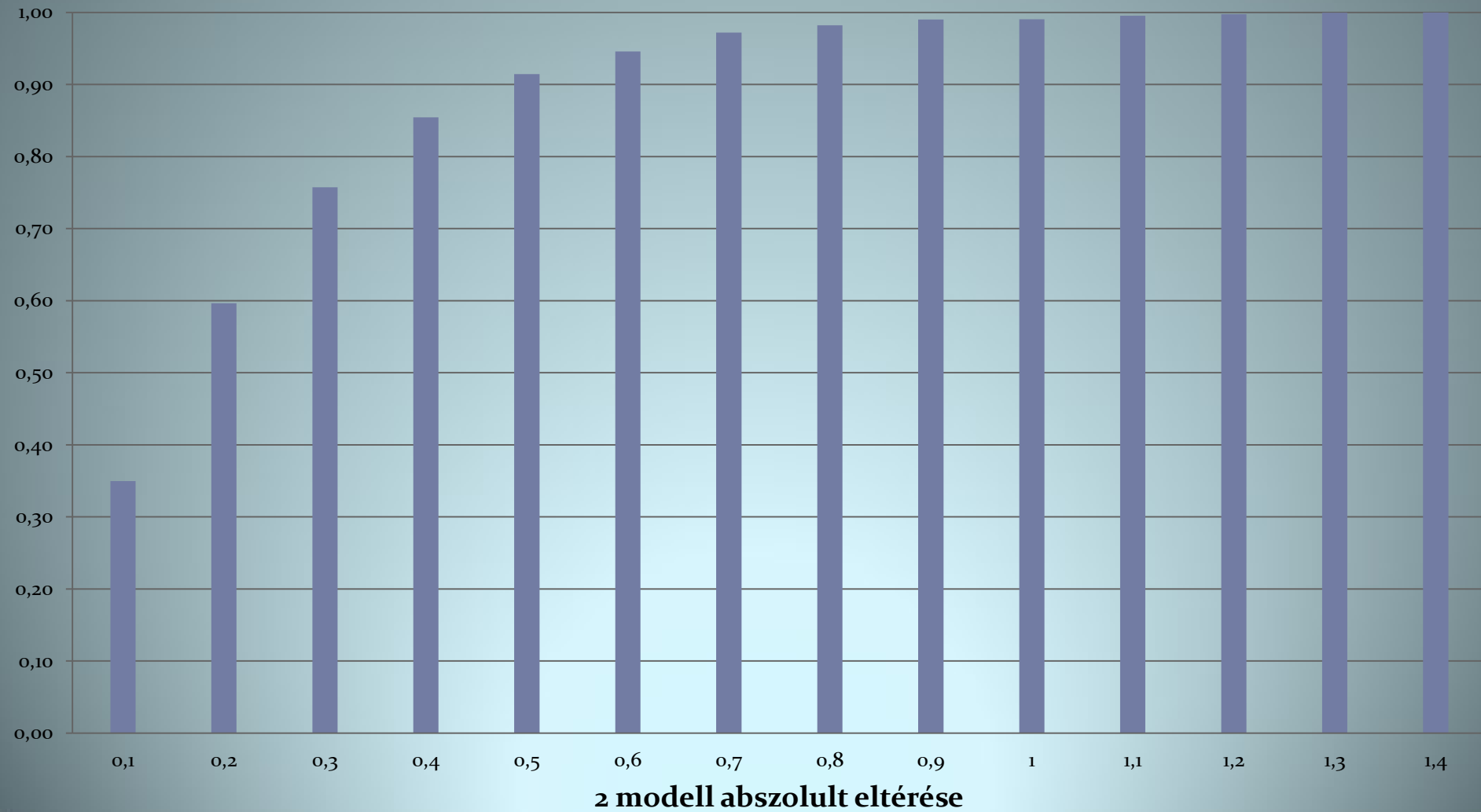
- Térfogat különbség: 482 m³, teljes térfogat 3,2 százaléka
- Eltérések megszínezése QGIS-ben
- Szintvonalak megjelenítése

Területkülönbségek megszínezése

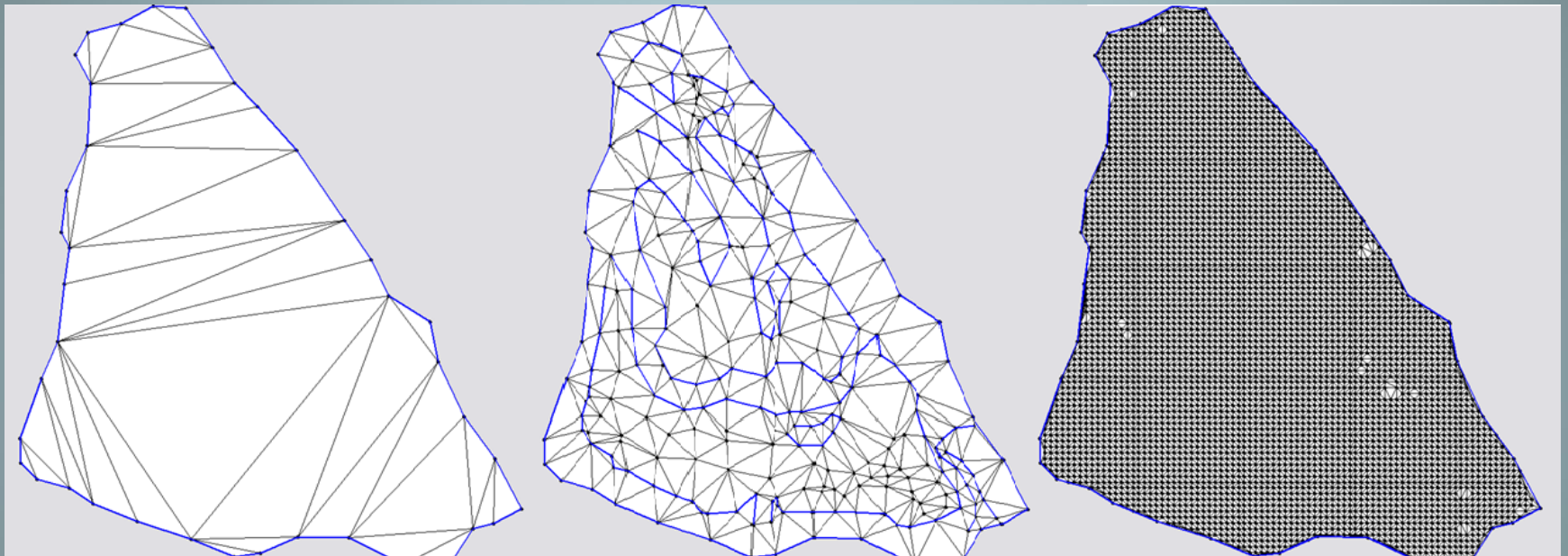
- 50 cm alatti, és +41 cm feletti eltérések aránya teljes területhez képest mindössze 9%

Két modell eltérésének tapasztalati eloszlásfüggvénye

TIN és rácsmodellek összehasonlítása

Alapfelület

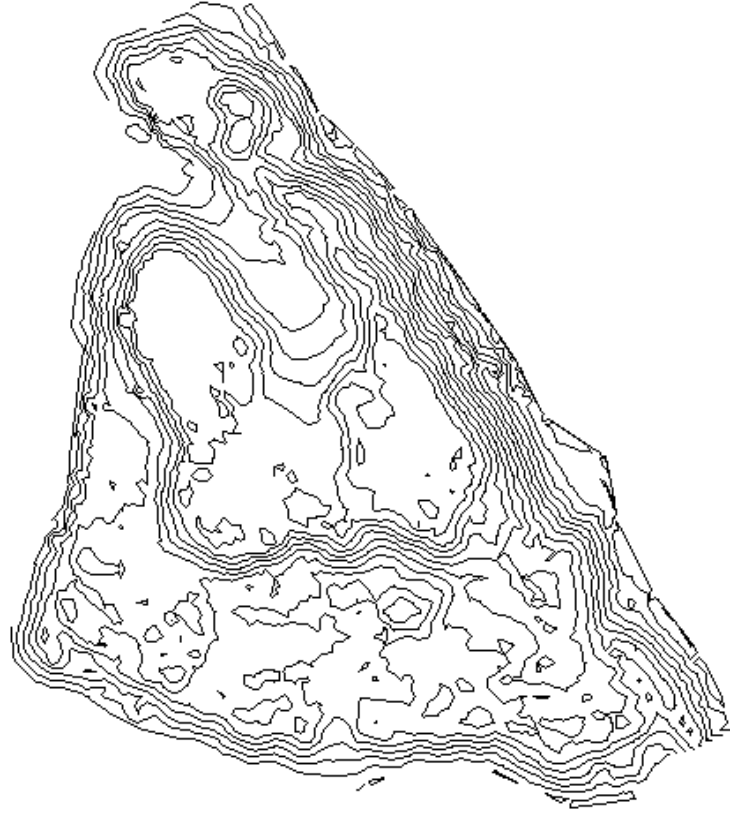
GPS

Lézerszkennő(GRID)

Szintvonalak összehasonlítása

GPS

Lézerszkener

Két mérési módszer összehasonlítása esetünkben

Vizsgált paraméterek	GPS	Lézerszkener
Terepen eltöltött munkaidő	fél mérnöknap	egy mérnöknap
feldolgozás munkaideje	fél mérnöknap	egy mérnöknap
Nyersmérési adatok nagysága	170 KB	37.2 GB
Munkaerő igény	1 fő	2 fő
Felhasznált programok száma	2	5
Terepmodell építéshez felhasznált pontok száma	273	4726273
Időjárástól függés	Nem	Igen
Kettő közötti térfogat különbség %-ban	3,2%	

Innovációs lehetőségek

- Ablakolás módszerének kialakítása
- Magaspontról végzett mérés (álláspontok csökkentése)
- Automatizáltság lehetősége